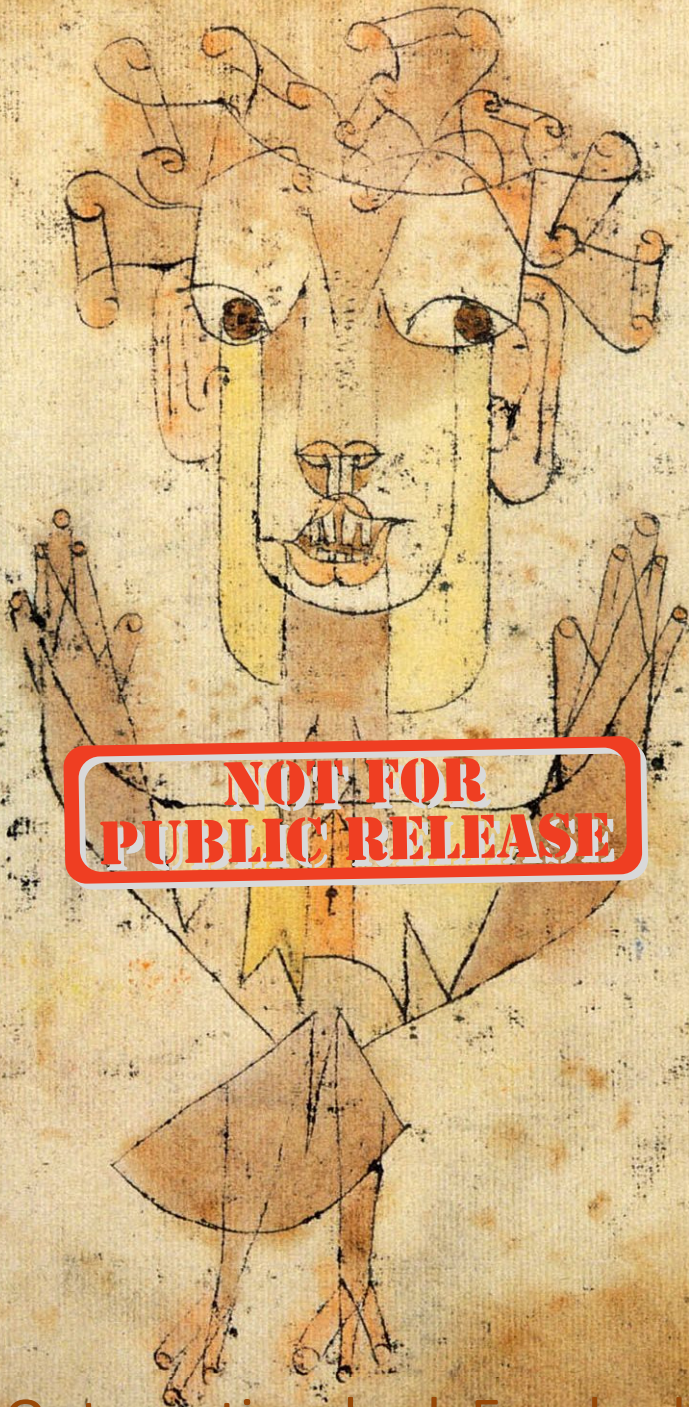

Voleinding 2018

Advent 2018

Ontmoetingskerk Enschede

‘Openbaring’ gelezen tijdens de zondagen van de Voleinding en de Advent 2018

Weinig periodes uit het kerkelijk jaar kennen zo’n vertrouwde eigenheid als de periode van de Advent. Toch zijn de vier Adventszondagen zoals we die tegenwoordig kennen eigenlijk pas een latere ontwikkeling in de geschiedenis van de kerk. Dat kan je nog steeds merken aan de vergaande overeenkomst tussen de lezingen van de laatste zondagen van het kerkelijk jaar en die van het begin van de Advent. De grens tussen de ‘zondagen van de Voleinding’ en de ‘zondagen van de Advent’ is dan ook veel minder hard dan termen als ‘laatste zondag van het kerkelijk jaar’ en ‘begin van een nieuw kerkelijk jaar’ (met een nieuw Evangelie – Lucas komend jaar - waaruit we een jaar lang zullen lezen) ons doen geloven.

Om eens één keer de éénheid van Voleinding en Advent voluit te ervaren stellen de makers van het leesrooster voor, om acht zondagen lang het boek Openbaring van Johannes te lezen: Vier zondagen van de Voleinding, en vier zondagen van de Advent.

In de Ontmoetingskerk doen we mee, en wel helemaal! Met – voor één keer - één liturgie voor de zondagen van de Voleinding én de zondagen van de Advent. En deze liturgie laten we stevig kleuren door de beelden uit de lezing van Openbaring. Daarmee begeven we ons al vierend - in zekere zin - naar de hemel. Om vanuit de hemel te kijken naar onze aarde. In de hemel geldt een andere tijd, Gods tijd, zo zullen we ontdekken. Gods tijd is gericht op ‘het nieuwe Jeruzalem’, eens en vooral de tranen van de ogen gewist, op eeuwig recht. Maar Gods tijd is niet een tijd die komt ná onze aardse tijd... Het is een tijd die nu al aanwezig is, náást onze aardse tijd.

Gods tijd zo dichtbij, dat zet onze aardse tijd geweldig onder druk. In dát perspectief wordt de laatste ernst van alle dingen zichtbaar. Dát is het kernbesef van de liturgische periode die nu voor ons ligt. In de meest fantastische beelden beschrijft Johannes deze spanning. Maar centraal in al deze beelden staat een Lam, dat alle aardse spanning uithoudt... en uiteindelijk wegdraagt.

Tot dát Lam wordt in de hemel gebeden en gezongen. En wij op aarde bidden en zingen deze weken met de hemel mee: *Heilig, heilig, heilig*. Door alle spanning van leven en samenleven heen verbindt ons dit gebed en deze zang met Gods goede toekomst - voor onze aarde.

Afbeelding voorzijde

Paul Klee, *Angelus Novus* (zie blz. 10)

De lezingen

Zondag	Openb.	AntwPs.	Evangelie	Bijzonderheden
4-11 7e Herfst	4	119, 1-8	Mc 12,18-27	Eventueel doop
11-11 8 ^e Herfst	5	146	Mc 12,28-34	Maaltijd van de Heer
18-11 9 ^e Herfst	6	16	Mc 12,38-13,2	19.00 uur Credoviering
25-11 10 ^e Herfst	7, 1-4-9-17	93	Mc 13,14-27	Gedachtenis gestorvenen. 16.30uur Taizé
2-12 1e Advent	8	50,1-6	Lc 21,25-31	Eventueel doop
9-12 2e Advent	10	126	Lc 3, 1- 6	De V.E.G. viert mee
16-12 3e Advent	12, 1-17	85	Lc 3, 7-18	
23-12 4e Advent	14, 1-7.12-13	80,1-8	Lc 1,39-45	Kinderkerstfeest

WE KOMEN BINNEN IN GODS HUIS

Luiden van de klokken

De klokken luiden voor de kerkdienst. Ze nodigen ons uit:

Welkom in Gods huis!

In voorbereiding op de dienst worden we stil.

De dienst-doenden komen binnen.

Het kind van de zondag draagt de koffer.

Ruimte voor stil gebed

Gij, levende, zijt heilig,
Gij, ongeziene, eeuwige God.
De eerste en laatste zijt Gij.
God, heilig zijt Gij alleen.
Openb. 4,11 – Lied 777

Muziek tot eer van God

Tijdens de vier Adventszondagen worden Adventskaarsen aangestoken

We gaan staan

Bemoediging en drempelgebed

- v. Onze hulp is in de Naam van de HEER
A. DIE HEMEL EN AARDE GEMAAKT HEEFT
v. God die is, die was, die komt
die tijd hebt voor mensen
k. *tijd van goedheid – zonder einde
van liefde – eeuwig*
v. tijd van uw hemel – van het Lam
van een Mensenkind – zo nabij
A. GOD DIE IS, DIE WAS, DIE KOMT –
KOM TOT ONS, DE WERELD WACHT
AMEN

[Gedachtenis]

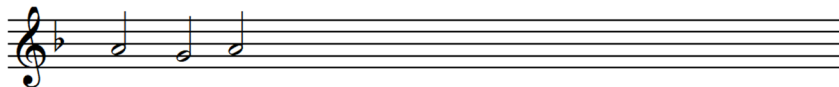
Psalm of openingslied

We gaan zitten

Bij wijze van Kyrie (Agnus Dei – 408e)

en bij wijze van Gloria (Sanctus - 405)

Kyrie (Joh. 1, 29)

Lam van God,

dat weg-draagt de zon-de van heel on-ze we-reld:

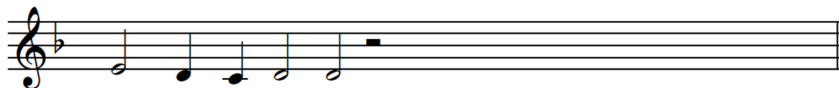
geef u ont-fer-min

Lam van God,

dat weg-draagt de zon-den van heel on-ze we-reld:

geef ons uw vre-de!

*tekst Sytze de Vries
melodie Willem Vogel*

Gloria (Openb. 4, 8)

Hei-lig, heilig, heilig! Heer, God al - mach-tig,
vroeg in de n. d. i. g. e. n. w. o. r. - d. e. u. n. s. l. i. e. d. g. e. - w. o. r. d.
Hei-lig, heilig, heilig! Lief-de-vol en mach-tig,
Drie-vul-dig God, die één in we-zen zijt.

NOT FOR PUBLIC RELEASE

2 Heilig, heilig, heilig! Heiligen aanbidden,
werpen aan de glazen zee hun gouden kronen neer.
Eeuwig zij U ere, waar Gij troont te midden
al uwe engelen, onvolprezen Heer.

3 Heilig, heilig, heilig! Gij gehuld in duister,
geen oog op aarde ziet U zoals Gij zijt.
Gij alleen zijt heilig, enig in uw luister,
één en al vuur en liefde en majesteit.

4 Heilig, heilig, heilig! Heer, God almachtig
hemel, zee en aarde verhoogt uw heerlijkheid.
Heilig, heilig, heilig! Liefdevol en machtig,
Drievuldig God, die één in wezen zijt.

tekst Reginald Heber – ‘Holy, holy, holy! Lord God Almighty’

vertaling Willem Barnard

melodie John Bacchus Dykes - NICAEA

BINNEN ZIJN

Groet

v. De HEER zij met u

G. OOK MET U ZIJ DE HEER

Gebed van de zondag

Tijd voor de kinderen

Verhaal van Mirjam en Micha

Lied van Mirjam en Micha

Vier Voleindingszondagen de 'groene' melodie

Vier Advenstzondagen de 'paarse' melodie.

De kinderen gaan 'achter het kaarslicht aan' naar de kinderdienst.

We worden stil.

De Openbaring van Johannes

Antwoordpsalm of Schriftlied

Evangelie

Lofprijzing (Uit LB 339c – Openb. 4,11)

mannen vrouwen allen
U komt de lof toe, U het ge-zang, U al-le

g-rie, o Va-ter, o So-n, hei-li-ge Geest,

in al-le eeu-wen der eeu-wen.

muziek Willem Vogel

Preek
Stilte
Lied

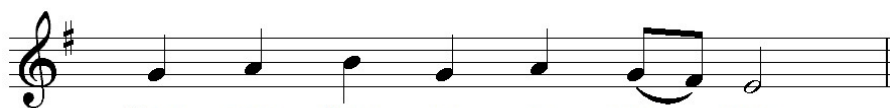
BINNEN EN BUITEN

Aankondiging collectedoelen en inzameling van de gaven

Gebed over de gaven

Voorbeden *Iedere bede wordt afgesloten met:*

'... tot U bidden wij'

Heer, ont - ferm u o - ver ons.

(melodieregel uit het Adventslied *Kom tot ons, de wereld wacht* - LB 433)

Stil gebed

Onze Vader

Onze Vader in de hemel,
laat uw naam geheiligd worden,
laat uw koninkrijk komen
en uw wil gedaan worden op aarde zoals in de hemel.
Geef ons vandaag het brood dat wij nodig hebben.
Vergeef ons onze schulden
zoals ook wij hebben vergeven wie ons iets schuldig was.
En breng ons niet in beproeving,
maar red ons uit de greep van het kwaad.
Want aan u behoort het koningschap,
de macht en de majesteit tot in eeuwigheid.
Amen

VAN BINNEN NAAR BUITEN

*De kinderen uit kinderdienst en de jongeren uit de jeugdkerk komen terug.
Oppaskinderen worden door hun ouders uit de oppasruimte gehaald.*

We gaan staan.

Lied

Zegen

v. Zegen, beantwoord met:

g.

A musical staff in G major (one sharp) and common time (C). The melody consists of two measures. The first measure contains a half note G4, followed by a dotted half note A4. The second measure contains a dotted half note A4, followed by a half note G4. The lyrics 'A - - men, a - men.' are written below the staff, with hyphens under the 'A' and 'a' notes.

Muziek

De afbeelding op de voorzijde

Angelus Novus is een door de filosoof Walter Benjamin (1892-1940) beroemd geworden aquarel van Paul Klee (1879-1940). Walter Benjamin schrijft over dit schilderij:

Er bestaat een schilderij van Paul Klee, dat Angelus Novus heet. Er staat een engel op afgebeeld die zo te zien op het punt staat zich te verwijderen van iets waar het zijn blik strak op gericht houdt. Zijn ogen en zijn mond zijn opengesperd, hij heeft zijn vleugels gespreid. Zo moet de engel van de geschiedenis eruitzien. Zijn gelaat is naar het verleden gewend. Waar wij een reeks gebeurtenissen waarnemen, ziet hij één enkele catastrofe en daarin wordt zonder enig respijt puin hoop op puin hoop gestapeld, die hem voor de voeten geworpen wordt. De engel zou wel willen blijven, de doden tot leven wekken en de brokstukken weer tot een geheel maken. Maar zijn vleugels vangen de wind die uit het paradijs waait, een storm die zo hard is dat hij ze niet kan stuiten. Deze storm stuwt hem onweerstaanbaar voort, de toekomst in die hij de rug heeft toegekeerd, terwijl de stapel puin vóór hem tot aan de hemel groeit. Deze storm is wat wij vooruitgang noemen.

Walter Benjamin: *Over het concept van de geschiedenis* (1940), These IX

Walter Benjamin leerde het schilderij kennen tijdens een Klee-expositie in München in 1920. In de lente van 1921 heeft hij het aangeschaft, voor een bedrag van 1000 Reichsmark. Het kreeg een plaats in het studeervertrek van zijn woning in Berlijn. Toen Benjamin in 1933 vluchtte voor het opkomend Nationaalsocialisme liet hij het geliefde schilderij in Berlijn achter. Maar rond 1935 wisten vrienden het voor hem naar Parijs te brengen. Toen Benjamin vervolgens in juni 1940 Parijs moest verlaten voor de opmars van de Duitse Weermacht, sneed hij de tekening uit de lijst en stopte haar samen met zijn manuscripten een tweetal koffers. Deze heeft zijn vriend Georges Bataille gedurende de rest van de oorlog in de Bibliothèque Nationale verborgen kunnen houden.

Benjamin zelf heeft, nadat hij op weg naar de V.S. aan de Spaanse grens was opgepakt, in september 1940 een einde aan zijn leven gemaakt. De *Angelus Novus* hangt tegenwoordig in het Israël Museum in Jeruzalem.

(Een) Openbaring in de ramen van de Ontmoetingskerk

De afbeeldingen van de vier Evangelisten in de ramen van de kerkzaal van de Ontmoetingskerk bevatten beelden die afkomstig zijn uit het boek Openbaring:

En te midden van de troon en rondom de troon, vier levende wezens vol ogen voor en achter. En het eerste levende wezen is gelijk een leeuw, en het tweede levende wezen is gelijk een jonge stier, en het derde levende wezen heeft het aanschijn als van een mens, en het vierde levende wezen is gelijk een vliegende adelaar. En van de vier levende wezens had ieder van hen zes vleugels, rondom en van binnen vol met ogen.

Openbaring 4, 6-8

Johannes neemt hier beelden over van de profeet Ezechiël:

In het midden van het vuur zag ik iets dat leek op een viertal wezens. Zo zagen ze eruit: ze leken op mensen maar ze hadden elk vier gezichten en vier vleugels. Hun gezichten leken van voren op het gezicht van een mens en van rechts op de muil van een leeuw, van links op de kop van een stier en van achteren op de bek van een adelaar.

Ezechiël 1, 5-6.10

Het waren Ireneus van Lyon († 202) en Hippolytus van Rome († 235), die bedachten, dat deze vier diersymbolen op de evangelisten toegepast konden worden.

Deze vier symbolen kleuren de hoeken van onze kerkzaal (z.o.z.):

Matteüs
wordt vereenzelvigd met de
gevleugelde mens
- naar verluidt, omdat zijn evangelie
begint met de menselijke stamboom van
Jezus.

Markus
met de ge-
vleugelde leeuw -
woestijndier,
omdat zijn
evangelie begint
met Johannes de
Doper in de woestijn, en omdat er van Jezus
gezegd wordt dat hij in de woestijn verbleef te
midden van de wilde dieren.

Lukas
wordt vereenzelvigd met het
gevleugelde stier - een offerdier, dat rijmt op
het offer dat Zacharias in de tempel brengt
aan het begin van het Lukasevangelie.

Johannes
met de gevleu-
gelde arend of ade-
laar - omdat in zijn
evangelie de
woorden een
hoge vlucht nemen
en hij met scherpe blik
Gods geheimen doorziet.